

MAIJU LASSILA

IIVANA

Suomalainen venäläisen puhemiehenä

„— On kaksi kansaa: on Suomen kansa ja tshuhnan kansa ja
... Venäjän kansa on kolmas kansa.“

50 pennin
kirjasto

N:o 14

Kustannusosake-
yhtiö KIRJA

IIVANA

MAIJU LASSILA

IIVANA

ELI

SUOMALAINEN VENÄLÄISEN PUHE-
MIEHENÄ

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA
HELSINKI

Näköispainos ntamo 2012

ISBN 978-952-215-362-3

Valmistaja:

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

HELSINKI 1915

OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

Maiju Lassila on kirjailijanimi, jonka käyttäjä ei tahdo ilmaista yleisölle nimeänsä ja elämänsä vaihteita. Sen vuoksi ei tässä niihin kajota, niin mieluista kuin olisikin niiden avulla tarkemmin syventyä tämän aivan erikoisen kirjailijapersoonallisuuden luonteeseen ja kehitykseen.

Maiju Lassilan tuotanto osoittaa, että hän *tällä* kirjailijanimellä esittää kuvauksia kansanelämästä ja -luonteesta, nimenomaan niitä puolia, jotka ovat omiaan synnyttämään lukijassa iloisuutta ja avaamaan hänelle hyväntahtoista hymyä herättäviä näköaloja. Näistä hänen savokarjalaisista maalais-kuvauksistaan saattaa ensiksikin todeta sen, että kirjailija tuntee perinpohjin heidän kielenkäyttönsä, keskustelutapansa, talonpitonsa ja ajatuksensa maailman menosta sekä elämästä yleensä, näkee heidät joka hetki edessään ilmielävinä ja juuri sellaisina, joilta he ulompaa katsellen tuntuvat. Vielä saattaa todeta sen, että kirjailija osoittaa esittäessään näitä asioita harvinaisen terävää huomiokykyä, jonka avulla hän kykenee muutamalla piirteellä eristämään ja kohottamaan kuvattavan sen taustasta elolliseksi ja

omaksi erikoiseksi yksilökseen. Tämä hänen huomio-
kykynsä näyttää yhtä terävältä silloinkin, kun on kysy-
myksessä lasten ja eläinten elämä, — ja ulottuupa
se, kuten esillä olevassa teoksessa, erittäin hyvällä menes-
tyksellä kuvaamaan iloisen ja huolettoman venäläisen-
kin eleitä, onnistuneesti tarkastellen niitä juron ja
yksivakaisen suomalaisen muodostamaa taustaa vas-
taan. Se on tyyneesti »merkille panevaa» ja tyyppillisiä
piirteitä esille kohottelevaa, valikoitsevaa, »tyylittele-
vää» kuvaustapaa, jossa asiat nähdään humoristin ja
aiheen ystävän silmällä.

Mistä sitten johtuu, että näissä hänen kömpelöissä
maalaisissaan on väitetty olevan ja saattanee ollakin
jonkun verran epätodellista, että ne olisivat vain jon-
kunmoisia »eläimellisiä» ruumiillisten tarpeittensa tyy-
dyttäjiä, joiden sielu on vallan kehittymätön?

Sille, joka on ottanut vaivakseen hiukan tutustua
Maiju Lassilan tarkoitukseen näissä hänen teoksissaan
ja Savokarjalan kansaan, ei tässä kuitenkaan ole mitään
epäselvää ja väittämisen aihetta. Kirjailija on ensiksi-
kin tässä rajoittanut alansa. Hän on sovittanut näkö-
kulmansa niin, että hänen tarkastettavakseen on tullut
ainoastaan tämä niin sanoaksemme »alkuperäinen»,
»kömpelön-hauska» ulkonainen puoli, joka näkyy hänelle
kuin hollantilaiset talonpojat aikoinaan kuuluisille
alankomaalaisille realistisen kansanelämän mestari-maa-
laajille. Onhan itsestään selvää, ettei esim. näissä tau-
luissa, joiden aiheena usein ovat tappelevat, juopotte-
levat ja kömpelösti rakastelevat talonpojat, ole mitään

tilaisuutta syvemmän sielunelämän ilmaisuun, vaan on tehtävä niissä ratkaistu oikeimmin juuri niin, että aihe on käsitelty tältä kansanomaisen karnevaalin ja alituisen syömäjuhlan kannalta. Tyylin eheys on siten säilytetty. Se, joka tuntee maalaisväestömme muutenkin kuin miltä se kirkkovaatteissaan näyttää, tietää kyllä, että siitä hyvällä syyllä voitaisiin kirjoittaa vieläkin mehuisempia kuvauksia kuin Lassilan ovat ja että karkean pinnan alla silti on kultaa, vaikka sitä ei sovi tässä yhteydessä ruveta esille kaivamaan.

Kun käsittää asian tältä kannalta, katoaa Maiju Lassilan henkilöistä se, mikä niissä saattaa tuntua oudolta, ja tuo ensiksi saatu tuttu ja kotoinen vaikutus vakaantuu. Ja sille, joka kestää hiukan kansanomaista mehuakin eikä vähäpätöisistä vapauksista pahastu, tarjoavat hänen teostensa henkilöt erittäin suurta huvia. Mutta ne edellyttävät, että todellakin tunnetaan kansan elämää, sillä ne on kirjoitettu »metsäkyläläisille», kuten kirjailija itse on kerran vaatimattomasti selittänyt.

Parhaan todistuksen siitä, että hän kyllä tietää näillä karkeasyisillä henkilöillään olevan syvemmät ja vakavammatkin puolensa, on antanut kirjailija itse niissä teoksissaan, jotka hän on julkaissut *J. I. Vatasen* nimellä. »Avuttomia» nimisessä kirjassaan kuvaa hän yhteiskunnallista kurjuutta voimakkaalla ja osanottoa herättävällä tavalla, osoittaen mitä suurinta ymmärtämystä ja myötätuntoa henkilöitensä kohtaan ja tutkien heidän sielunsa vakavia piirteitä kokemuksella ja taidolla. Hän siinä ikäänkuin paljastaa toisen puolen kir-

jailijaluonteestaan, sen, jolle elämä on katkeraa taistelua onnettomuutta ja vaikeuksia, kurjuutta vastaan. Sitä kuvatessaan on hän taas kokonaisuudessaan ehyt, eksymättä muuhun; koska kerran aihe on nyt tältä alakuloiselta alalta, ei siihen kuulu ilo eikä valo, vaan syventyy hän vain näihin surullisiin asioihin. Kirjailijan näkemys näyttää olevan aina kulloinkin yksinomaan sama-aineksinen, johon ei voi eri värejä sekoittaa.

Tässähän on jossain määrin yksipuolisuutta, ja kirjailijakin on sen alusta saakka ikäänkuin aavistanut. Siksi hän yhä uudelleen aivankuin kokoaa persoonallisuutensa ja maailmankatsomuksensa yhteen, pyrkien huomaa jotakin, jossa kuvastuisi inhimillisyys ja sen eri puolet mahdollisimman kootussa elämän-kuvassa. Siihen päämäärään tähtäävät teoksensa on kirjailija julkaissut *Irmari Rantamalan* nimellä.

Muistetaan, kuinka suurta huomiota herättivät joitakin aikoja sitten Irmari Rantamalan suuret romaanit. Niiden viat olivat helposti huomattavissa, mutta niiden suuria ansioitakaan ei ole tahdottu kieltää. Ja niiden aihepiiri oli jotakin rohkeudeltaan ja laajuudeltaan kirjallisuudessamme erikoista, joka todisti tekijällä olevan uskallusta sekä ajatuksen, tiedon ja tunteen syvyyttä. Niissä esiintyi se puoli tekijän luonteesta, joka painiskelee raskaitten ja mahtavien aiheitten kanssa, taistellen pyrkien siihen sisäiseen selvyyteen, joka on jokaisen tosikirjailijan tärkein kysymys.

Kirjailija *Rantamala-Lassila-Vatanen* ei siis ole mikään tavallinen ilmiö, joka pance paperille silloin tällöin

löytämänsä mielihohteen, vaan aivan erikoinen persoonallisuus, joka pyrkii keventämään sitä sanomisen taakkaa, jonka hän tuntee sydämellään olevan. Se on niin pursuavaa laatua, että se saa hänen kynänsä alituiseen eksymään laajalle ja kauas kuvauksen pää-asiasta ja siten horjahtamaan siihen pitkäveteisyyteen ja rakenteen suhdattomuuteen, mitä tekotavan taiteellisuuteen nähden on pidettävä hänen suurimpana vikanaan. Kirjailija on nähtävästi niitä, jotka eivät varsinaisena kehitysaikanaan voineet saada perinpohjaista esteettistä makukouluutusta, ja siksi koko tuotannossaan väliin eksyvät sivu sen, mikä olisi ollut ehjimminkin vaikuttavaa. Mutta hänen luontainen aistinsa on niin hyvä, että hän varmaan vielä vapautuu tästä heikkoudestaan.

Mutta arvoisa lukija tuomitkoon itse. Olemme vain tahtoneet huomauttaa, että Rantamala-Lassila-Vatanen on niitä kirjailijoitamme, jotka ovat otettavat vakavammin kuin mitä vaatimaton nuttu näyttää edellyttävän. Esimerkiksi niille monille, jotka sivistyneistömme joukossa ovat oppineet suomen kielen kirjoista eivätkä sieltä, mistä se on opittava ja mistä se saa oikean mehunsa, suosittelimme jo yksistään kielellisen tuoreuden takia hänen teoksiaan. Niistä käy uudelleen esiin, kuinka tarpeellista on alati pitää akateemiseksi vaipuvaa kirjakieltämme kansan kielilähteen äärellä toipumassa ja kostumassa.

Rantamala-Lassila-Vatanen on tähän saakka julkaissut: Rantamala: Harhama 1909 (Kirja); Martva 1909 (Kirja); Israelitar 1913. — J. I. Vatanen: Avuttomia 1913. — Maiju Lassila: Tulitikkuja lainaamassa 1910 (Kirja); Pirttipohjalaiset 1911 (Kirja); Kun lesket lempivät 1911; Pojat asialla 1911 (Kirja); Rakkautta 1912; Luonnon lapsia 1912 (Kirja); Nuori mylläri 1912 (Kirja); Tytöt talosilla 1912 (Kirja); Elämän vaihteessa 1912; Manasse Jäppinen (Kirja); Jussi Puranen 1912; Kun ruusut kukkivat 1912; Pekka Puavalj 1912; Kilpakosijat 1913 (Kirja); Isä ja poika 1914.

KIRJAN 50 P:N KIRJASTO

Tähän asti on ilmestynyt:

1. **Noidan kirot.** Kuvaus Lapin rajoilta, kirj. *Väinö Kataja*.
2. **Saban kuningatar** sekä muita kertomuksia, kirj. *Knut Hamsun*.
3. **Demonien ruhtinatar**, kirj. *N. Gogol*, sekä **Kauhujen talo**, kirj. *Edward Lytton-Bulwer*.
4. **Outo intohimo.** Kertomus Ludvig XIV:n ajalta, kirj. *E. T. A. Hoffmann*.
5. **Riennon toimitus.** Piirteitä Kolkkanen kaupungin sivistyshistoriasta, kirj. *Kyösti Vilkuna*.
6. **Murhisaari.** Taru rajavainojen ajoilta, kirj. *Osmo Iisalo*.
- 7 & 8. **Marusja.** Sankarittönen Ukrainasta, kirj. *P. J. Stahl*. Kuvitettu.
- 9 & 10. **Candide** eli avosydämisen ja vilpittömän nuoren miehen matkoja, kirj. *Voltaire*, suomentanut *L. J. Harshin*.
11. **Taiteilijan mentaani**, kirj. *Edgar Allan Poe*.
- 12 & 13. **Valta**, kirj. *Edgar Allan Poe*.
14. **Iivana.** Suomalainen venäläisen puhemiehenä, kirj. *Maiju Lassila*.
15. **Poliisikoira.** Kertomus Bellan suorittamasta urotyöstä Kytölän kulmakunnalla, kirj. *Tiitus*.

Kustannusosakeyhtiö Kirjan 50 pennin sarjasta kirjoitti neiti *A.-M. Tallgren* Helsingin Sanomissa m. m.:

„ . . . Kustannusosakeyhtiö Kirja on alottanut 50 pennin kirjastonsa kiitosta ansaitsevalla tavalla. . “

Tohtori *J. V. Lehtonen* kirjoitti Uudessa Suomettaressa:

„Minun täytyy empimättä sanoa, että (50 p. sarjan) alkua voi pitää varsin onnistuneena sekä teosten laatuun ja henkeen että yleensä suomennosten kieliasuunkin nähden.“

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA, Helsinki.